

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 25 september 2017

Mål nr

Ö 1229-17

KLAGANDE

MJ

Ombud och offentlig försvarare: Advokat MS

MOTPART

Riksåklagaren

Box 5553

114 85 Stockholm

SAKEN

Avvisande av överklagande

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Hovrätten för Västra Sveriges beslut 2017-03-10 i mål B 1682-17

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen undanröjer hovrättens beslut och återförvisar målet till hovrätten för fortsatt behandling.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

MJ har yrkat att Högsta domstolen ska undanröja hovrättens beslut och återförvisa målet till hovrätten för fortsatt behandling.

Riksåklagaren har beretts tillfälle att yttra sig.

SKÄL

Bakgrund

1. MJ dömdes av tingsrätten för bl.a. våld mot tjänsteman. Påföljden bestämdes till fängelse i två månader.
2. MS var förordnad som offentlig försvarare för MJ och överklagade tingsrättens dom för hans räkning. Någon rättegångsfullmakt gavs dock inte in. Åklagaren överklagade domen anslutningsvis. Hovrätten förelade den 27 februari 2017 MS att senast den 6 mars 2017 komplettera överklagandet med en fullmakt i original. Samtidigt upplyste hovrätten om att överklagandet annars kunde komma att avvisas. Den 6 mars 2017 kontaktade en medarbetare till MS hovrätten och frågade om någon fullmakt hade kommit in, vilket besvarades nekande.
3. Hovrätten har den 10 mars 2017 avvisat överklagandet och som skäl angett att MS inte styrkt sin behörighet. Hovrätten har samtidigt konstaterat att åklagarens anslutningsöverklagande därmed förfallit.

4. En fullmakt i original har kommit in till hovrätten den 13 mars 2017.

Avvisning av ett överklagande i brottmål på grund av brister i fråga om rättegångsfullmakt

5. En försvarare som överklagar ett avgörande ska i samband med överklagandet ge in en rättegångsfullmakt som utvisar behörigheten att företräda huvudmannen i högre rätt (om inte en sådan fullmakt har getts in tidigare).

6. Saknas rättegångsfullmakt ska rätten ge ombudet möjlighet att ge in en fullmakt (se 12 kap. 9 § rättegångsbalken). Ombudet ska ges skälig tid för att fullgöra föreläggandet.

7. Av 51 kap. 7 § rättegångsbalken följer att överklagandet ska avvisas om någon rättegångsfullmakt inte ges in. I förarbetena till bestämmelsen betonas att viss försiktighet bör iakttas när det gäller avvisning av ett överklagande. Till skillnad från vad som är fallet vid avvisning i anslutning till att ett mål eller ärende inleds blir effekten av ett avvisat överklagande att underrättens avgörande vinner laga kraft. I förarbetena framhålls därtill att rättens särskilda ansvar för domens materiella riktighet när det gäller brottmålen i sig ger anledning till försiktighet. (Jfr prop. 1983/84:78 s. 79 och 82.)

8. Högsta domstolen har vid prövning av frågor om avvisning av överklagande i flera fall funnit att en försvarare ska ges mer än en möjlighet att komplettera överklagandet med en rättegångsfullmakt. Det har alltså saknats förutsättningar att avvisa överklagandet redan efter det att en första kompletteringstid löpt ut utan att fullmakt getts in.

9. Av rättsfallet NJA 1996 s. 16 följer att det förhållandet att överklagandet avser en dom som har medfört ett längre fängelsestraff i sig ger anledning att ge försvararen ytterligare möjlighet att ge in en rättegångsfullmakt.

10. Också i fall där överklagandet har gällt en dom med en lindrigare påföljd har domstolen ansetts skyldig att ge försvararen mer än en möjlighet att komplettera överklagandet med en rättegångsfullmakt (se NJA 2006 s. 118). Omständigheterna har då talat för att försvararen har haft ett uppdrag att överklaga för den tilltalades räkning och att det därför funnits anledning att anta att underlåtenheten att ge in fullmakt kan ha haft en godtagbar förklaring.

11. Även om den dom som överklagats endast har medfört ett bötesstraff kan följderna av en sådan dom vara påtagliga. När omständigheterna talar för att ett ombud som överklagat har ett uppdrag från den tilltalade, bör ombudet mot denna bakgrund i samtliga fall där en tilltalad har fällts till ansvar ges mer än en möjlighet att komplettera överklagandet med en rättegångsfullmakt.

Bedömningen i detta fall

12. Den kontakt som togs med hovrätten från advokatbyrån talade för att MS hade fått MJs uppdrag att överklaga tingsrättens dom. Det fanns därför anledning att anta att underlåtenheten att ge in fullmakt kunde ha en godtagbar förklaring.

13. Med hänsyn till vad som nu sagts fanns det skäl för hovrätten att ge MS ytterligare möjlighet att komplettera med en rättegångsfullmakt, särskilt som den tidsfrist som hovrätten hade gett henne för att ge in fullmakt var kort.

Hovrätten borde därför inte ha avvisat överklagandet. Hovrättens beslut bör undanröjas och målet återförvisas till hovrätten för fortsatt behandling.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Gudmund Toijer, Agneta Bäcklund,
Lars Edlund, Anders Eka (referent) och Mari Heidenborg
Föredragande justitiesekreterare: Elisabeth Ståhl